

זו הדרך

زو هديرهك ZO HADEREK

כולם הביתה

צילום: תומר נויברג / פלאש 90

**53 מדינות דורשות
אמברגו נשק על ישראל**

רבבות הפגינו ברחבי הארץ בשעות הערב של יום שלישי בעקבות פיטורי שר הבטחון יואב גלנט בידי ראש הממשלה נתניהו. פיטוריו של גלנט מסמנים הקצנה בעמדותיו של נתניהו, השואף לסלק מדרכו כל בלם לשאיפותיו המסוכנות. זאת על רקע גל חקיקה מחודש במסגרת ההפיכה המשטרית, בעל סממנים פשיסטים מובהקים (ר' עמ' 3). אין להצטער על לכתו של הגנרל גלנט, "הבן היקר" של הממשל האמריקאי היוצא. יחד עם נתניהו וראשי הצבא הוביל גלנט את פשעי המלחמה בעזה ובלבנון. הוא נושא באחריות למותם של עשרות אלפי פלסטינים בעזה, לטיהור האתני המתחולל בימים אלה בצפון הרצועה, להרעבה ההמונית ולהרס המכוון.

כתבי 'זו הדרך' סיקרו בזמן אמת את ההפגנות וחסימות הכבישים ברחבי הארץ, ומצאו מפגינים נחושים להוסיף ולהאבק להפלת הממשלה. זאת על רקע חדלונה של האופוזיציה הציונית וכישלונה להציב אלטרנטיבה למדיניות המלחמה והכיבוש.

כדי לעצור את הטבח המתמשך בעזה, את המלחמה האזורית, את הפשיזציה של ישראל, וכדי להשיב את החטופים, עולה ביתר שאת הדרישה - כולם הביתה. על מנת שגלנט יהיה הראשון אך לא האחרון, על כולנו מוטלת החובה להעמיק את המחאה עד להפלת ממשלת הימין.

מערכת 'זו הדרך'

ומה עם רצועת עזה וסיני?

"חברון וקריית ארבע הם חלק מהנגב, ככה כתוב בתורה", טענה ח"כ לימור סון הרמלך (עוצמה יהודית) בדיון שנערך בוועדת הכלכלה בכנסת. סון הרמלך אמרה את הדברים במסגרת הצעה לתיקון חוק הרשות לפיתוח הנגב, שעברה את ועדת השרים לחקיקה ובקריאה טרומית. הצעת החוק קובעת כי יישובים שכלל אינם חלק מהנגב ייכללו בתקציבי הרשות לפיתוח הנגב. כך, התנחלויות בחברון, בקריית ארבע וביישובי דרום הר חברון ייכללו באותם תקציבי פיתוח כמו באר שבע, דימונה או ערד".

29.10 טלי חרותי-סובר, "דה מרקר",

תשובה ציונית הולמת לנשיא צרפת

"סגן ראש העיר [חיפה] ישראל סביון פנה לראש העיר בהצעה לשנות את שם הכיכר המיתולוגית בעיר התחתית לכיכר 7 באוקטובר לאור עמדותיה המדיניות של ממשלת צרפת כלפי ישראל במהלך מלחמת חרבות ברזל ועמדתה בנוגע לחכימה בלבנון. סביון: 'זוהי העברת מסר ברור לעולם כי חיפה, כמו מדינת ישראל כולה, לא תעמוד מנגד לנוכח החלטות המעמידות בסכנה את ביטחוננו'".

25.10 בועז כהן, "כלבו",

ריבוננו של עולם: הם רוצים נקמה!

"כלי התקשורת סיקרו את ההספדים בהלווייתו של חייל צה"ל, רב-סמל (במיל') שובאל בן-נתן, בן 22, תושב ההתנחלות רחלים, אולם השמיטו את הקריאה של אחיו לרצח המוני. אחיו אוריה אמר בין היתר מעל הקבר: 'ריבוננו של עולם, אנחנו רוצים נקמה! רוצים נקמה! אתה נכנסת לעזה בשביל לנקום, כמה שיותר, נשים, ילדים, כל מי שראית, כמה שיותר, זה מה שרצית. וביום הזה, שנה אחרי שמחת תורה, שחשבנו שנטבח באויב, נטבח בכולם, נגרש אותם מפה מהארץ, אנחנו פה בהלוויה שלך, שמים אותך בתוך קבר'". בהמשך ההספד הוסיף האח אוריה: 'בעזרת השם, שכל עם ישראל יזכה לנקום את הנקמה שלך. נקמת דם, לא נקמה של לשרוף בתים, לא נקמה של לשרוף עצים, לא נקמה של לשרוף רכבים. נקמת דם עבדיך השפוף! אוי!'. לאחר טבח 7 באוקטובר נפוצו בישראל קריאות פומביות רבות להשמדת הפלסטינים, בין היתר על-ידי שרים וחברי כנסת, אנשי תקשורת וכוכבי זמר. שיח הנקמה, בכלי תקשורת וברשתות החברתיות, אף נכלל בתלונה שהגישה דרום אפריקה לבית הדין בהאג".

26.10 אורן פרסיקו, העין השביעית,

מדינת אור לגויים

"בישראל המאיון העליון עם הכנסה של כ-400 אלף שקל בחודש משלם שיעור מס הכנסה של 26%, האלפיון העליון, שהכנסתו מעל 1.5 מיליון שקל בחודש, משלם 23% מס, והרובון העליון, שמשכר מעל 2.5 מיליון שקל בחודש משלם 21% מס הכנסה. אצל שאר האוכלוסייה שיעורי המס עולים עד 50%. ב-2019 חברו 20 מדינות להצעה ולפיה מס תאגידים לא יהיה נמוך מ-15%. מי לא נמנתה על היוזמים? מדינת אור לגויים".

26.10 הבלוג של העיתונאי גדעון עשת,

כמה מרוויחים במוסד?

"יוסי כהן, לשעבר ראש המוסד וכיום נציג קרן ההשקעות סופטבנק בישראל, רכש דירה בפרויקט היוקרה ריינבו של ישראל-קנדה בשכונת שדה דב המבוקשת בתל אביב. הדירה, בשטח של 134 מ"ר ובנוסף 14 מ"ר מרפסת הפונה לים, נרכשה במחיר של כ-14 מיליון שקל".

28.10 עופר פטרסבורג, "זואלה",

דברים בשם אומרם

טראמפ זקוק לגנרלים של היטלר

"נשיא ארצות הברית לשעבר דונלד טראמפ אמר בשיחה פרטית בבית הלבן במהלך כהונתו כי הוא 'זקוק לסוג הגנרלים שהיה להיטלר', כך סיפרו שני מקורות שנחשפו לשיחה לכתב העת 'האטלנטיק' בארה"ב. לפי המקורות, טראמפ אמר כי מדובר ב'אנשים שהיו נאמנים לחלוטין להיטלר, שמילאו את פקודותיו'. בחודש מרס אמר ראש סגל הבית הלבן לשעבר ג'ון קלי כי טראמפ אמר כי 'היטלר עשה כמה דברים טובים', והסביר כי הוא שיקם את הכלכלה בגרמניה".

23.10 בן סמואלס, "הארץ",

מכתבים

למערכת

עצרת הארץ בוערת

קיץ 2024 היה הקיץ החם ביותר אי פעם. לאחר ששנת 2023 עצמה שברה שיאי טמפרטורות ברחבי העולם. התרחיש הכי גרוע מסמן כי יש סיכוי של 50% שבעוד פחות משנתיים נחצה את רף ההתחממות של 1.5 מעלות - ונגיע לנקודת האל חזור של משבר האקלים.

ב-11 בנובמבר תיפתח ועידת האקלים העולמית ה-29 (COP29) בבאקו, אזרבייג'ן. עוד שנה שבה ועידת אקלים מתקיימת שוב במדינה מפיקת נפט; שהכלכלות החזקות ממשיכות לא להעביר את הכסף הדרוש להתמודדות עם נזקי המשבר; שמנהיגי המדינות לא מוכנים להתנגד לתעשיות המזהמות. במציאות ישראלית אחרת, היינו עסוקים בתכנון של מצעד האקלים שיוציא אלפים לרחובות. במציאות הנוכחית, זה לא מתאפשר כבר שנתיים ברציפות.

הממשלה מנצלת את המלחמה כדי לקדם פרויקטים מזהמים וחקיקה אנטי-סביבתית. המלחמה שהיא מנהלת משמידה חיי אדם וטבע כאחד. 340 אלף דונם של שטחים פתוחים נשרפו מאז אוקטובר שעבר ועשרות שמורות טבע, שאת רובן מפעיל צה"ל, נפגעו קשות. כרגע אין לדעת עד מתי זה יימשך. כולנו מבינים שאי אפשר לתת למקבלי ההחלטות לחשוב שאפשר להמשיך בעסקים כרגיל כאשר שום דבר אינו רגיל.

לכן במקום לצעוד במצעד אקלים, נערוך מפגן כוח ציבורי ביום ראשון הקרוב (10.11) בכיכר הבימה בתל-אביב בשעה 18:00, יום לפני שתחל ועידת האקלים ה-29.

נועה בר ניר, מגמה ירוקה

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל

zohaderekh@gmail.com

או לתיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

מושב החורף: ההפיכה המשטרית חוזרת

כי מתאפשרים בהם "גילויי הזדהות עם מעשה טרור או עם ארגון טרור". נוסח החוק פוגע בחופש הביטוי ומגביר את הפוליטיזציה במערכת החינוך. הצעת החוק אושרה בוועדת החינוך לקריאה שנייה ושלישית ונדרש רק לאשרה במליאת הכנסת. גם בהשכלה הגבוהה מקדמת הקואליציה הצעת החוק שתחייב מוסדות לפטר אנשי סגל שביצעו לפי ניסוחה "הסתה לטרור" או "תמיכה בארגון טרור".

ענישה קולקטיבית, דיקטטורה דיגיטלית ומעצרי קטינים

עוד צפויה לעלות במושב החורף הצעת חוק לגירוש משפחות כענישה קולקטיבית. החוק המוצע יעניק לשר הפנים סמכות לגרש בני משפחה של פלסטינים אזרחי ישראל ותושבי ירושלים שהואשמו בטרור, ללא קשר לשאלה אם אותם קרובים מעורבים בפעילות פלילית כלשהי. לפי מרכז עראלה, "הצעה זו מפרה את המשפט הבינלאומי ומאיימת לעקור ולגרש משפחות שלמות מחוץ לישראל, לגדה המערבית או כל אזור אחר בשליטה ישראלית".

ועדת השרים לחקיקה דנה גם בהצעת חוק שתאפשר למשטרה לחדור למחשבים ולמכשירים סלולריים של אזרחים ללא ידיעתם, ולהעתיק את תוכנם. עו"ד גיל גן מור מהאגודה לזכויות האזרח אמר כי מדובר בהצעת חוק מסוכנת, "שמקודמת בתקופה שבה אמון הציבור במשטרה בשפל חסר תקדים, וכשהמשטרה עוברת פוליטיזציה נוראית ורודפת את מתנגדי הממשלה".

נוסף על כך, שתי הצעות חוק מציעות שינויים דרסטיים לרעה בחוק הנוער במטרה לשלול הגנה מילדים פלסטינים. הצעת חוק אחת תאפשר להעמיד לדין ולגזור עונש מאסר על קטינים בני 12, לרבות מאסר עולם, בגין עבירות טרור לכאורה. בעוד שהצעת החוק השנייה תשלול מהם את הזכות לנוכחות של עורך דין במהלך החקירה.

לפי המכון הישראלי לדמוקרטיה, "התמונה המצטיירת מדאיגה ומחייבת מעקב: הממשלה והקואליציה מקדמות במרץ צעדים להחלשת הדמוקרטיה הישראלית בזירות רבות ובאופן משולב – בחקיקה, בתקנות, בהחלטות ובמינויים. המהלכים הללו עוברים בהצלחה יתרה מבחינתה של הממשלה, במיוחד בהשוואה למצב שהיה קיים לפני השבעה באוקטובר, ומביאים לשינוי ממשי של המצב בשטח".

לדברי מרכז עראלה, שפרסם נייר עמדה על הצעות החוק הגזעניות, "הצעות חקיקה אלו מעידות על שינוי מסוכן לקראת מיסוד הרדיפה הפוליטית, שחיקת זכויות היסוד במסווה של מאבק בטרור, ושלילת ההגנה מילדים פלסטינים. הן משחזרות את הצעדים הדרקוניים שנקטה ישראל בתקופת השלטון הצבאי נגד האזרחים הפלסטינים בשנים 1948-1966, ומחזקות את קיום שתי מערכות חוק נפרדות גזעניות – אחת ליהודים ואחרת, עם זכויות נחותות, לפלסטינים".

מול המתקפה המסוכנת על זכויות האזרח ועל החירויות הדמוקרטיות בישראל, על כל הכוחות האנטי-פשיסטיים בציבור להתעורר. חיוני להפעיל לחץ עממי על הקואליציה ועל חברי האופוזיציה הפחדנים והמתקרנפים – כמו ח"כ בני גנץ וחברי סיעתו, שברחו מההצבעה על החוק לפסילת מועמדים בבחירות. רק התגייסות ציבורית נרחבת, כפי שנראתה ברחובות ישראל לפני 7 באוקטובר, תוכל לסכל את מזימות הימין הקיצוני ולבלום את ההפיכה המשטרית.

א. בן יאיר

מושב החורף של הכנסת נפתח (28.10), ועמו חוזרת גם חקיקת ההפיכה המשטרית. בחסות המלחמה, מונחת כעת על שולחן הכנסת שורה של הצעות חוק אנטי-דמוקרטיות וגזעניות – רבות מהן בשלבי חקיקה מתקדמים. ההפיכה המשטרית מתקדמת אמנם גם ללא צורך בחקיקה: באמצעות החלטות ממשלה, מינויים פוליטיים, השתלטות בן גביר על המשטרה, והתעלמות מהוראות בג"ץ ומחוות דעת מחייבות של היועצת המשפטית לממשלה. עם זאת, חזרת הכנסת מפגרה מסמנת שלב חדש במתקפה על שרידי הדמוקרטיה הישראלית.

"החוק לביטול האופוזיציה"

אחת ההצעות המסוכנות לדמוקרטיה כבר אושרה בשבוע שעבר בקריאה טרומית – הצעת החוק של יו"ר הקואליציה אופיר כץ (הליכוד) להרחבת הסיבות לפסילת מועמדים בבחירות לכנסת. סעיפי ההצעה מקשים בפועל על התמודדות של אזרחים ערבים ואמורים לצמצם את כוחו של בית המשפט העליון מול ועדת הבחירות המרכזית, כאשר זה מבקש למתוח ביקורת שיפוטית על החלטותיה בנושא.

בהצעה של כץ נכתב כי יש לאסור התמודדות על רשימות ועל מועמדים שתומכים במחבל בודד, בשונה מהחוק הקיים שאוסר תמיכה בארגון טרור; לפסילה יספיקו רק "התבטאויות בודדות" של תמיכה בטרור, ולא "מסה קריטית". עוד נכתב כי החוק יוכל למנוע השתתפות בבחירות גם אם התמיכה היא במאבק מזוין נגד אזרחים ישראלים, ולא רק נגד מדינת ישראל ככתוב כיום.

בתגובה להצעת החוק, מסרה סיעת חד"ש: "הצעת חוק זו היא צעד נוסף בהפיכה המשטרית שמתכננת הממשלה, אשר מבקשת להנציח את שלטונה בכל דרך. כל האמצעים כשרים כדי לשמור על הכיסא, גם פגיעה בציבור הערבי כולו ובזכותו לבחור ולהיבחר". גם יו"ר האופוזיציה, ח"כ יאיר לפיד, אמר כי "החוק הזה הוא החוק לביטול האופוזיציה", והוסיף: "החוק הזה לא קשור לטרור, זה חוק שנועד למנוע מאיתנו להקים ממשלה ולהוריד מהמגרש הפוליטי 20% מהאזרחים". נוסף על כך אישרה ועדת השרים לחקיקה לקדם להצבעה בקריאה טרומית חוק שיקשה על ערבים להתמודד גם בבחירות לרשויות המקומיות. זאת, באמצעות תיקון לחוק הרשויות המקומיות שירחיב את האפשרות לפסול רשימות או יחידים מלהתמודד בבחירות המוניציפליות בגלל "תמיכה במאבק מזוין של מדינת אויב או ארגון טרור נגד ישראל".

חוקים למאבק בחופש הביטוי

הצעה אנטי-דמוקרטית נוספת עוסקת בהרחבת השימוש בחוק המאבק בטרור. ההצעה מבקשת להוריד את רף ההעמדה לדין בגין הסתה לטרור כך שיכלול מקרים שבהם קיימת רק "אפשרות סבירה" – במקום "אפשרות ממשית" – כי ביטוי הנחשב להסתה יוביל לפעולת טרור. כמו כן, נוסף לאיסור הקיים בחוק להזדהות עם מעשה טרור או עם ארגון טרור, יתווסף גם איסור על הזדהות עם מבצע מעשה טרור יחיד שגרם למותו של אדם. לפי מרכז עראלה, "הגדרות מעורפלות אלו מכוונות להרחבת הענישה נגד פלסטינים אזרחי ישראל ופלסטינים תושבי מזרח ירושלים, שנעצרו והוגשו נגדם כתבי אישום בגין השתתפות בהפגנות נגד המלחמה ושיתוף פוסטים ברשתות החברתיות".

הצעת חוק נוספת מבקשת להעניק למשרד החינוך סמכויות נרחבות לפטר מורים ערבים ולבטל מימון לבתי ספר אם הוכח

אלפים מפגינים נגד המלחמה

חירום נגד מלחמת הימין הקיצוני ונגד תוכנית גירוש הפלסטינים מצפון הרצועה ופינוי השטח להתנחלויות". עצרת הפגנה זו נערכה על רקע הדיווחים בדבר מימוש "תוכנית הגנרלים" לטיהור אתני של צפון רצועת עזה. פעילי מק"י וחד"ש רבים הגיעו להפגנה זו וקראו במהלכה סיסמאות נגד ממשלת הימין, נגד פשעי מלחמה ונגד הכיבוש. בין הבאים: מזכ"ל מק"י, עאדל עאמר וסגנית יו"ר חד"ש, נועה לוי.

הנואם המרכזי בעצרת היה ח"כ עופר כסיף (חד"ש) אשר האשים את ממשלת הימין ברצח עם. הוא תקף את "הטיהור האתני והטבח ההמוני של כוחות הכיבוש בצפון הרצועה". לדבריו, "ממשלת נתניהו עושה שימוש בחיילי צה"ל כבשר תותחים במלחמת נצח". כסיף התייחס ל"פרשה הביטחונית" ואמר ש"מדובר במניפולציה מבית ספרו של בנימין נתניהו כדי למנוע עסקת חטופים והוא-הוא מי שצריך לתת את הדין". כסיף סיפר שהשתתף בשעות הבוקר במסיק פלסטיני-ישראלי בגדה וביקר במילים חריפות את "המתנחלים ואת כוחות הכיבוש העושים כל שביכולתם כדי לפגוע בחייהם של המוסקים ובפרנסתם". נתניהו לא מעוניין בהשבת החטופים, הוא מעוניין במלחמה שאין לה סוף", הדגיש.

בתום העצרת נחסס רחוב אבן גבירול לכיוון צפון על ידי המוחים, שצעדו לדרך בגין כדי להצטרף למחאת משפחות החטופים שנערכה מול הכניסה למטה הכללי של צה"ל. בעת שהמוחים צעדו ברחוב קפלן, עצרה המשטרה את אורי וולטמן, ממקימי עומדים ביחד, שנלקח לתחנת המשטרה, ושוחרר רק בשעות הבוקר המוקדמות.

במסיבת עיתונאים שנערכה מוקדם יותר בשער בגין, האשימה עינב צנגאוקר, אמו של החטוף מתן צנגאוקר, את ראש הממשלה בנימין נתניהו ואת ממשלתו הימנית בפעולות שנועדו לטרפד את עסקת חטופים. "מידע מסווג ומסולף הועבר מסביבת נתניהו לתקשורת זרה, באופן שתומך בתעמולת השקרים של נתניהו לטרפוד העסקה. המידע תדלק את קמפיין הרעל נגד המשפחות, במטרה לסמן אותנו כאויב ולתקוע את העסקה. זה סכין בגב העם. השלטון בישראל מנהל מבצע תודעה שקרי ואכזרי נגד עסקת חטופים. נתניהו, בגדת בחטופים, בגדת בנו. חיבלת במכוון במטרת מלחמה", הדגישה.

בעצרת בכיכר החטופים ליד מוזיאון תל אביב, נאמה מיה רגב שחזרה משבי חמאס בנובמבר, ואמרה: "הגיע הזמן שהממשלה תעמוד בהתחייבויות שלה". היא פנתה לחברי הכנסת ולממשלה ואמרה: "אתם בתור נבחרים הציבור שלנו צריכים להתנהג כאילו כל דקה שאתם נושמים ולא עוסקים בלהחזיר אותם היא דקה מבוזבזת. כישלון בעסקה כעת חורף את גורל החטופים – אלה שחייבים לחזור הביתה ואלה שנשארו ללא מענה. הסתיים השלב העוצמתי במלחמה בעזה. אז איפה מנופי הלחץ?"

הפגנות למען שחרור החטופים ונגד ממשלת הימין נערכו במקביל בעוד מוקדים ברחבי הארץ: בירושלים, בקיסריה, בבאר שבע, ברחובות, בכפר סבא, בקריית גת, בשער הנגב, בכרכור ובמוקדים נוספים. בחיפה לא נערכה ההפגנה של מחאת העם, כמו בששת השבועות האחרונים, בשל מגבלות ההתקהלות שקבעו הנחיות פיקוד העורף. אך פעילי שותפות השלום והגוש נגד הכיבוש קיימו משמרת מחאה נגד המלחמה במרכז הכרמל.

אלפים הפגינו במוצ"ש (2.11) ברחבי הארץ נגד ממשלת הימין ובקריאה להשבת כלל החטופים בעסקה. את המחאות ליוו הידיעות, שפרטיתן נאסרו אז לפרסום, כי נעצרו חשודים המועסקים בלשכת ראש הממשלה, ביניהם דובר במשרד, בחשד שעשו שימוש במידע מסווג ביטחונית כדי להנדס את התודעה של האזרחים בישראל נגד עסקת חטופים. נוסף להפגנות אלה, הגיעו באותו מועד אלפי מפגינים לכיכר הבימה בתל אביב בדרישה להפסקת המלחמה. המחאה נערכת תחת הכותרת: "או שנגמור את המלחמה – או שהמלחמה תגמור את כולנו. לא שותקים מול הזוועה – הפגנת

95 מתקפות מתנחלים

מתחילת תקופת המסיק

מאז תחילת עונת המסיק בתחילת אוקטובר נרשמו 95 תקיפות של מתנחלים וחיילים נגד חקלאים פלסטינים בגדה המערבית שתחת כיבוש ישראלי, כך מסר הארגון יש דין. לדבריו, "זהו שיא של שלוש התקפות מדי יום. התקריות התרחשו ב-42 ישובים ברחבי הגדה".

החקלאי יוסף אל-דייק סיפר לכתב "וואפא", כי מתנחלים ממאחז שהוקם על אדמות תושבי הכפר הסתערו על המוסקים בח'לת אל-חרמיה בצעקות, בקללות ובאיומים, וניסו להכריח אותם לעזוב את אדמותיהם ולמנוע מהם למסוק את הזיתים. לדבריו, המתנחלים גנבו במהלך השבוע האחרון 30 שקים של זיתים וציוד חקלאי, ורעו את צאנם בין העצים תוך התגרות מכוונת בחקלאים וניסיונות חוזרים להפריע להם להגיע לאדמותיהם ולטפל בהן.

יצוין שביזמת בנק"י הגיעו בשבת (2.11) עשרות מחברי התנועה, ערבים ויהודים, למסיק הזיתים בכפר דיר איסתיא. הכפר, שמטעיו הם מקור פרנסה מרכזי, מותקף תדיר בידי מתנחלים וחיילים, שאף עקרו מאות מהעצים. ח"כ עופר כסיף (חד"ש) נמנה עם המצטרפים למסיק בדיר איסתיא.

על פי האו"ם, לבד מהתקפות המתנחלים, ההגבלות שהטילו כוחות הכיבוש החריפו עוד יותר את הקשיים שעייסם מתמודדים חקלאים פלסטינים בעונת המסיק. תקריות אלה כללו מניעה, באופנים שונים, של גישה לאדמות חקלאיות. כך, בסבסטיה ובדיר שרף (שניהם בנפת שכם), גורשו חקלאים בעת שמסקו זיתים, וכוחות ישראליים מנעו מהם לקחת עמם את היבול שכבר נקטף. ביתמא (נפת שכם) החרימו כוחות ישראליים כלי עבודה חקלאיים ואיימו לנקוט צעדים נוספים אם החקלאים יחזרו למקום. בתורמוס עיא (נפת רמאללה) ובסאלם (נפת שכם) נעשה שימוש בגז מדמיע כדי להדוף חקלאים ולגרשם מאדמותיהם.

לפי נתוני האו"ם, מתחילת המלחמה ועד 21 באוקטובר נהרגו בגדה המערבית, לרבות בירושלים המזרחית, 732 פלסטינים. מכלל ההרוגים, 715 פלסטינים נהרגו מידי כוחות הכיבוש, 12 מידי מתנחלים, ובשבעה מקרים לא ידוע האם נהרגו מידי כוחות ישראליים או מתנחלים. משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים תיעד 1,536 מתקפות שביצעו מתנחלים נגד פלסטינים. 152 מתוכן גרמו נפגעים פלסטינים, 1,226 מתוכן הובילו לנזק לרכוש פלסטיני, וב-158 היו נפגעים ונזק לרכוש גם יחד.

רותי אלנקוה-סופר נואמת בעצרת בירושלים לשחרור החטופים, 26 באוקטובר (צילום: עו"סות דמוקרטיות)

נעו"ס אני אמונה על הגנת זכויות אדם

המלחמה חייבת להסתיים

שמי רונית ואני נמנית עם הנהגת עו"סות דמוקרטיות. כמו אחיותי, אני מטפלת היום בהלומי קרב, במשפחות שכולות, בניצולי נובה, ואני גם בת לאבא שהיה ניצול שואה. המלחמה גובה מחיר נפשי, כלכלי, פסי ואנו נדרשים ונדרשות להתמודד עם ניפוץ מציאות, תלישות, מלחמה והרג, בצד עזרה הדדית, גילויי חוסן ונחישות שיהיה טוב יותר, התמודדות עם שינויים, הטוב והרע שבהם. אבל איך ניתן לתת מענה כשהמספרים גדלים ואנחנו עדים לעשרות אלפי נפגעי מלחמה ערבים ויהודים חדשים הזכאים לטיפול ולשיקום? איך לתת מענה למשפחות שמחכות ליקריהן - 101 החטופים בעזה?

לא ניתן תמיד לסייע כי יש מלחמה מתמשכת וכל המשאבים מושקעים במלחמה ולא בשיקום ובטיפול. המלחמה משגשגת תוך הפקרת החברה והרווחה. משאבים מושקעים במלחמה במקום בביטחון תזונתי ובבריאות פיסית ונפשית, במקום בחינוך הנוער. סדר העדיפויות של המדינה הוא להשקיע כסף ומשאבים במקומות הכי לא נכונים, במקום בטיפול ראוי לכל נפגע ונפגעת מלחמה.

ואין לשכוח את מאות המשפחות השכולות החדשות, את החיילים הפצועים ואת הדרתן של אוכלוסיות שלמות, כגון הערבים. הצעת החוק שעולה השבוע להצבעה בכנסת תגרום לפסילת חברי הכנסת הערבים. זאת, על מנת לתקוע מסמר אחרון בארון הדמוקרטיה תוך התעלמות מ-20% מאזרחי המדינה שאף הם נמנים עם נפגעי המלחמה.

מול המציאות הקשה, אני מחזיקה בתקווה ובייאוש בכך יד אחת. למרות הכל אנו נהיה האור לו חיכינו. אבל קודם כל, המלחמה חייבת להיגמר מייד והחטופים צריכים לחזור עתה. הממשלה צריכה ללכת הביתה עכשיו וצריך להפנות תקציב לשיקום נפגעי המלחמה ולכלל האזרחים במדינה. רק כשהמלחמה תיגמר והממשלה תתחלף ויהיה הסדר מדיני, נוכל לחזור לחלום על השלום ונוכל להתחיל להחלים. גם אם אני אתייאש לרגע, תמיד אחזור בנחישות להילחם ולקוות, כי אין לנו הפריווילגיה להתייאש ולנטוש.

רונית חיימוב

מתוך דבריה של עו"ס חיימוב בעצרת מחאה למען שחרור החטופים, צומת דרו, 26.10

מזה כשנה שאנחנו בתוך אסון אזורי כולל, אסון מעשה ידי אדם. כעובדת סוציאלית האמונה על הביטחון החברתי של תושבי המדינה, אני מבינה שאני מועלת בתפקידי. כי איך אפשר לשקם ולדאוג לביטחון בתוך אסון כזה שמתמשך? 101 בני אדם עדיין חטופים. כל יום נוסף בשבי הוא סיכון בלתי מתקבל על הדעת לשלומם של החטופים, מעמיק את הפגיעה הפיסית והנפשית בסיכוי לשיקומם ומחבל בשיקום שלנו כחברה. כל יום נוסף של מלחמה גובה מחיר אנושי כבד לכל הצדדים. עלות המשך המלחמה פוגעת בהקצאה הלאומית לטיפול בבעיות החברתיות בישראל ובאתגרי השיקום הכלכלי והחברתי מולם אנו ניצבים.

עובדות סוציאליות רבות מטפלות כמיטב יכולתן בשורדי הטבח, במשפחות הנפגעים וההרוגים, ובעקורים. פורסם ששורדת הנובה שיראל גולן לקחה את חייה. ככלל אין לנו מספרים רשמיים של התאבדויות בעקבות המלחמה, אבל יש יידע על אובדנים אחרים. למשל, 51 משירותי הבטחון שנהרגו שלא בלחימה, או 645 יתומי צה"ל. רק בירושלים איבדנו 52 צעירים שנהרגו במלחמה. 52 משפחות, הורים, בני ובנות זוג, ילדים, אחים, חברים, שכנים. כמה זמן עוד נמשיך כאנשי טיפול להיות רק בצד המגיב ולא בצד המונע?

כעובדת סוציאלית אני אמונה גם על הגנת זכויות אדם. מזה כשנה שאנו עדות גם להרג, להרס ולפגיעה חסרי תקדים בחפים מפשע ברצועת עזה - עשרות אלפי הרוגים, בהם לפחות 13,319 ילדים. אני קוראת לכולן כאן לא לעמוד מנגד נוכח האסון המתרחש מעבר לגדר. זה במשמרת שלנו.

אני רוצה לדבר גם על הכוחות. הכוח שנמצא במפגש השבועי שלנו כאן ובשאר מפגשי הסולידריות והמאבק, אשר רבים כל כך מאיתנו לוקחים בהם חלק יומיום. כן, גם ענידת סיכה, לבישת חולצה ושיחה לא פשוטה עם בן משפחה, קולגה או שכן. כל מעשה של התנגדות לסדר היום של הממשלה, להפקרת החטופים ולהמשך מעגל הדמים הוא בעל ערך. תמכו אחד בשנייה בכל מקום שרק ניתן. כאנשי מקצוע ובני אדם, אנו יודעות מה נכון לעשות. החזירו את כולם הביתה עכשיו. סיימו את המלחמה עכשיו. החליפו את הממשלה עכשיו. רק אז נוכל להתחיל את תהליך השיקום וההחלמה.

רותי סופר-אלנקוה

מתוך דבריה של אחת ממובילות קבוצת עו"סות דמוקרטיות בעצרת למען שחרור החטופים, ירושלים, 26.10

חנא ערז, מזכ"ל המפלגה הקומוניסטית הלבנונית, בהפגנת מורים ופקידים שובתים בביירות, 2017 (צילום: ויקימדיה)

ריאיון עם מזכ"ל המפלגה הקומוניסטית הלבנונית

יש לפרז מנשק את שני צידי הגבול

יתקיים מו"מ מול ישראל, במוקדם או במאוחר, יש להציב שורה של תנאים ובהם: לבנון לא יכולה לוותר אפילו על סנטימטר משטחה הריבוני; מחוללי הפלישה צריכים לפצות את הקורבנות; וכל העקורים חייבים לשוב לבתיהם. לכן יש לגייס את כל כוחות החברתיים, הכלכליים, הפוליטיים והצבאים כדי למגר את הפולש ולשקם את לבנון. לא ייתכן שיחידים או קבוצות יישאו בנטל המאבק והשיקום – זה תפקידו של כל העם הלבנוני.

האם המפלגה הקומוניסטית הלבנונית החלה לפעול בכיוון זה? האם מתקיים דיאלוג עם כוחות פוליטיים נוספים?

אנו מקיימים דיאלוג עם כל הכוחות הפוליטיים – פרט לימין הקיצוני. באמצעות האחדות שאנו מציעים ניתן לנתץ את הפרויקט העדתי ולהתגבר על המחלקות. להערכתנו, כדי להתמודד עם המשבר הקשה שנוצר ועם הפיצול הקיים, חיוני לשים במרכז העשייה את השאלות החברתיות והכלכליות. אנו מוכנים לתרגם לשפת המעשה את הצעותינו וחברי המפלגה עמלים להקמת "חזית ההתנגדות הלאומית".

מאז הסכם טאיף [הסכם פוליטי שנחתם ב-22 באוקטובר 1989 בעיר טאיף בערב הסעודית שכלל רפורמה פוליטית נרחבת, שהביאה לסיומה של מלחמת האזרחים הלבנונית], אין המפלגה הקומוניסטית אוחות בנשק. אך אם ישראל תכבוש את כל לבנון, נשוב להתנגדות הפעילה והמזוינת נגד הכיבוש. זה לא יהיה קל, אבל אנו נאמנים למורשתה של המפלגה הקומוניסטית הלבנונית מאז 1948 לפיה יש להתנגד לכל כיבוש.

מהם הקווים האדומים של הקומוניסטים הלבנונים?

אנו לא מוכנים לוותר על הדרישות שלנו: אנו זקוקים לנשיא במסגרת מדינה חילונית, דמוקרטית וצודקת חברתית וכלכלית. במישור המידי, יש לממש את החלטת 1701 של האו"ם ולכלול בה את המרחב הימי והאווירי של לבנון וכן לקדם פירוז מנשק בשני צידי הגבול.

נמרוד עובד

"התקיפה הישראלית נגד לבנון היא חלק מהאסטרטגיה של ארצות-הברית באזור. לכן, המערכה נגד הכיבוש הישראלי היא קודם כל אנטי-אימפריאליסטית. אך מבית אנו מנהלים מאבק נוסף: נגד ממשלה קפיטליסטית עדתית-דתית" – אמר מזכ"ל המפלגה הקומוניסטית הלבנונית, חנא ערז, לשליחי העיתון הצרפתי "הומניטה" בריאיון שנערך באחרונה בביירות המופגזת. המאבק בכיבוש, ציין, "הוא מאבק למען שחרור לאומי מהכיבוש הציוני המקדם מדיניות של אדמה חרוכה: הרג רב, הרס כפרים ותשתיות. קיימת סכנה שהפלישה הקרקעית תגיע עד פאתי ביירות".

עוד הדגיש ערז: "ישראל תוקפת גם את כוחות האו"ם ואת חיילי צבא לבנון. היא מעוניינת לפורר את מדינתנו ועמנו ואף גרמה למיליון עקורים, כ-20 אחוז מהתושבים. חובתנו להתנגד לכיבוש הישראלי. אנו דורשים ממנגנוני המדינה, כולל הצבא, לפעול באופן פעיל נגד הפולשים. עמדה זו גם מחייבת אותנו, את הקומוניסטים". להלן קטעים מתוך הריאיון.

מהי תגובתם של כוחות הימין הלבנוניים בעקבות הפלישה הישראלית?

ארה"ב וישראל רוצות שלבנון תנרמל את יחסיה עם ישראל. עקב כך כוחות הימין בלבנון הכריזו על "ניטרליות" בכל הנוגע לפלישה הישראלית – בהתאם לרצון האימפריאליסטי לנרמול היחסים. אך המלחמה גרמה בעיות קשות, בייחוד בהשלכות הפוליטיות הישירות של משבר העקורים. הישראלים פועלים כדי להעמיק את המשבר הדמוגרפי ולהוסיף עוד ועוד עקורים במדינה פושטת רגל, בה נפגעו כל התשתיות ומערכות השלטון והשירותים הממלכתיים פסקו לפעול. ישראל מעוניינת להעצים את המחלקות על רקע עדתי-דתי כדי לקדם את מטרותיה בלבנון.

במצב הקשה שנוצר איך ניתן לארגן את ההתנגדות לפלישה?

זו זכותנו להתנגד בכל האמצעים למטרותיה של ישראל ועל המדינה ומוסדותיה להצטרף להתנגדות הפעילה. אבל כאשר

הדרך לעזה - ספרם החדש של יהונתן ניצן ושמשון ביכלר

סחורה ישנה בעטיפה חדשה

של המחברים: הרדיפה והתחרות של קבוצות ההון הדומיננטי אחרי רווח דיפרנציאלי, רווח שמעבר לרווח הממוצע בשוק ההון. המחברים מודים, כמעט בעמוד האחרון, שהטענה העיקרית שלהם היא שהמלחמות במזרח התיכון נובעות מקונפליקט בין שתי קבוצות הון, הנפט-נשק וההיי-טק, לגבי הרווח הדיפרנציאלי. לזכות המחברים יאמר שגם הם מודעים לקושי להסביר את המלחמות במזה"ת בגורם יחיד.

כסוציולוג היסטורי אני מכיר בחשיבות של מתאמים במחקר. אך אני לא רואה במתאמים כשלעצמם הסברים. השאלה הראשונה שאני הייתי שואל על מלחמת 7 באוקטובר היא - במה היא דומה ושונה ממלחמות קודמות בסכסוך על פלסטין ומלחמות אחרות במזה"ת. אך הגישה של ניצן וביכלר אינה שואפת לחקר מקרה, היא מחפשת חוקיות ומגמות אוניברסליות.

הספר עוסק, בין השאר, בתולדות המעבר מההיר מקהילות למדינות בהיסטוריה, בתולדות המזון הבריא והלא בריא, בתולדות הטכנולוגיה והשליטה בה, בתולדות הכוח, בתולדות הדתות: מאלים מקומיים משפחתיים, לאל השמש, לאל יחיד. בתולדות הכהונה כמתווכת האל ובשליטה בדת כאופן שליטה בתודעה.

בספר ישנה ביקורת אתאיסטית נוקבת של הדתות: הן גזעניות, שונאות ומדכאות נשים, שונאות כופרים ואחרים, מעודדות בערות, מפיצות פחדים, שונאות מחשבה חופשית ומדע. יש דיון פרטני במומים רבים של הכנסיות הנוצריות, של הרבנות ושל ההיררכיה האיסלמית, ולתרומות של הדתות לדיכוי האדם במילת גברים ונשים, בדיכוי נשים, בכללי נישואים, בכבוד המשפחה ובעבודות. שלוש דתות האל-יחיד מקורן במחאה נגד השליטים, אך הן השתלבו בעמדות השליטה והדיכוי של מדינות ושל תאגידים. הספר עוסק הרבה בגלגולי הדת בתולדות המשטרים המדיניים.

עזה לא מוקד העניין

המהלך הכללי של טיעון הספר הוא היסטורי: ממסופוטמיה עד עזה. אך חלוקת הפרקים בספר מבלבלת. יש בספר פרקים של דפים בודדים לא מפותחים ויש פרקים ארוכים לעיפה. הוא עוסק באופן שטחי בנושאים רבים שלא מתקשרים, לדעתי, למלחמה בעזה. פרקים אחרים הם חזרה על שנאמר בספרם הקודם ועל המושגים העיקריים של שיטתם. ובכל זאת החומר ההיסטורי הרב, בעיקר ביקורת ההסדרים המדיניים והדת, אכן מעניינים. הספר הוא אנטי-דתי ואנטי-לאומי.

החומר ההיסטורי הרב מתחבר לבסוף לטענה דומה של סמואל הנטינגטון לפיה אחרי המלחמה הקרה, המלחמות כיום הן בין הציוויליזציות. יוצא שתודעת המלחמה הנוכחית בעזה היא הד של מלחמת הכנסייה הרבנית בכנסייה המוסלמית. הבנת התפתחות הלאומיות הדתית לאורך הסכסוך הישראלי-פלסטיני, שעליה נכתב הרבה, מעניינת את ביכלר וניצן רק מהמעוף האסטרונומי של גישתם העולמית והפן-היסטורית, מלחמת החילוניות והדתיות. לא עזה מעניינת אותם אלא הדרך הארוכה.

אבישי ארליך

ילדים בתור לחלוקת מזון בא-חואידה שבמרכז הרצועה (צילום: חואפא)

יהונתן ניצן, מרצה לכלכלה פוליטית באוניברסיטת יורק בקנדה, ושמשון ביכלר, מרצה למדע המדינה באוניברסיטת חיפה ובמכללת העמקים, פרסמו בעבר יחד שני ספרים בעברית: "מרווחי מלחמה לדיוידנדים של שלום" (כרמל, 2007 מהדורה שנייה), ו"ההון ושברו" (פרדס, 2022). זה עתה הוציאו ניצן וביכלר את ספרם החדש – "הדרך לעזה" (הוצאה עצמית, 2024).

ביסוד תפיסתם בכל ספריהם נמצא המושג 'הון ככוח', אותו גיבשו תוך בקורת הכלכלה הפוליטית הקלאסית והמרקסיסטית. מושג זה מושפע מתפיסותיו של הסוציולוג האמריקני תורסטין וובלין הרואה את הכלכלה כמכלול של אינטראקציות בין מוסדות חברתיים שונים. ההיסטוריה הכתובה לפיהם היא תולדות אופן הכוח. האויבים העיקריים של קהילת השווים הם המדינות והכנסיות. הון הוא מכלול יחסי השליטה (לא רק בעצמים חומריים), וקפיטליזם הוא משטר הכוח האחרון שביסודו התאגיד והמדינה. יחסי הכוח ההיררכיים בקפיטליזם נשענים על טכנולוגיות הניצול, ההפקעה, ההפחדה וכפיית התודעה. מטרת התאגידים הקפיטליסטיים היא למקסם את רווחי קבוצת התאגיד שלהם מעל לרווח הממוצע או לרווחי קבוצות תאגידים אחרים.

המושג העיקרי בו משתמשים ניצן וביכלר הוא, כאמור, "משטרי כוח". קפיטליזם הוא אופן כוח חברתי בו קבוצות הון מתחרות ביניהן על רווחים דיפרנציאליים, על רווחים מעל הממוצע. המניע העיקרי למלחמות המחזוריות במזה"ת הוא, לדברי ניצן וביכלר, הרווחים הדיפרנציאליים של קואליציית הנפט-נשק. כשקואליציה זו אינה זוכה בתשואה של רווחים דיפרנציאליים, לעומת התאגידים הגדולים האחרים בשוק העולמי, נוצרת סכנת מלחמה. לטענתם, מעולם לא הצליחה קואליציית הנפט להפוך את ההצבר הדיפרנציאלי משליל לחיובי בלי מלחמה.

החיפוש אחר חוקיות ומגמות אוניברסליות

"הדרך לעזה" קשה לסיכום, קשה אפילו לתת מושג לקורא על תוכנו. רק בפרק השמיני, לקראת סוף הספר, לאחר מסע ארוך בהיסטוריה עולמית של 6,000 שנה, מגיעים המחברים לנושא הדרך (המלחמה?) בעזה. לא יכולתי להשתחרר מההרגשה ששם הספר נועד לצרכי מכירה של סחורה ישנה בעטיפה חדשה. הסחורה היא התזה המרכזית בספרם הקודם

זיכרון 7 באוקטובר ככלי תעמולה

יעד העברת הטראומה בולט במיוחד בתעשיית "התיירות האפלה" של 7 באוקטובר. בחודשים האחרונים, בתי כנסת וארגונים יהודיים ברחבי העולם מקדמים סיורים שמשותפים נולים חלק ב"משימות סולידריות" בדרום הישראלי. האוטובוסים של תיירים אלה חונים בשולי האתר של מסיבת "נובה", המלא כעת באנדרטאות למאות קורבנותיה. למורת רוחם של חלק מתושבי האזור, רבות מקבוצות התיירים משוטטות בין הריסות הקיבוצים העומדים בחורבנם.

חוויות אלה מעודדות את צרכניהן לחוש קשר מזוקק עם הקורבנות, שהם תמצית הטוב, ושנאה מזוקקת לתוקפיהם, שהם תמצית הרוע. המצב הטראומתי הוא רגש טהור, תגובה טהורה. הראייה מצטמצמת ו"ממונהרת".

כשאנשים נמצאים במצב זה, הם אינם שואלים מה אינו כלול במסגרת החוויה האימרסיבית. וכאשר מדובר במבול האמנות האימרסיבית המיוצרת להנצחת 7 באוקטובר, מי שאינו כלול אלה הפלסטינים. עשורים של חיים חנוקים בצד השני של הגדר, ועשרות אלפי האנשים, הילדים והפעוטות שישאל הרגה מאז 7 באוקטובר – נשארים בחוץ.

השוואות היסטוריות

על אף שהמהירות (והקיטש) בהם הפכה ישראל את הסבל של 7 באוקטובר למוצרים תקשורתיים ותיירותיים היא מרשימה, היא אינה חסרת-תקדים. צילומים של "גראונד זירו" ומתקפת 11 בספטמבר הפכו גם הם באופן מידי לתצוגות אמנות, וסרטי אסונות החלו לצאת זמן קצר לאחר מכן. הדיון הציבורי בדבר הנצחת הפיגוע החל כמעט מיד, וכך גם העלייה לרגל של תיירים למקום.

כפי שקורה בישראל כיום, המהלכים שנועדו להפוך את 11 בספטמבר לחוויה שתעורר אבל, גאווה ורגשות פטריוטיים התרחשו במקביל לתגובה הצבאית האימתנית של ארה"ב למתקפה. סדרות הטלוויזיה והסרטים הלאומניים שיצאו לאור אחרי 11 בספטמבר, בהם הוצגו ערבים ומוסלמים כטרוריסטים צמאי דם, היו חלק חשוב מההצדקה האידיאולוגית לפשעי החמורים של ארה"ב, משדות הקרב של פלוג'ה ועד מרתפי העינויים בגואטנאמו.

אך במקום השוואה ל-11 בספטמבר ולתגובה האלימה שבאה בעקבותיה, אומצה בישראל ובחלק גדול של התקשורת המערבית השוואה היסטורית שונה בתכלית. אני מתכוונת, כמובן, להשוואה החוזרת ונשנית של 7 באוקטובר לשואה. השוואה זו הופכת על פניהם את יחסי-הכוח המציאותיים, ומלהקת את הפלסטינים – חסרי המדינה והאזרחות, החיים תחת מצור ישראלי מתמשך, כיבוש בלתי-חוקי ואפרטהייד – לתפקיד הנאצים. ואילו ישראל – מדינה בעלת אחד הצבאות החזקים בעולם, המגובה בידי מעצמת-העל ארה"ב, ובעלת מדיניות ברורה להרחבת שטחה תוך מחיקה קולוניאלית של הקיום הפלסטיני – מלוהקת לתפקיד הקורבן חסר הישע.

מהלך זה משרת תכלית ברורה. עבור ישראלים רבים ותומכיהם בעולם, האפשרות של שואה שנייה מצדיקה כמעט כל תגובה. בינתיים, ברחובות עזה וביירות, נאספים המונים כדי ללוות את מתיהם לקבורה – בידעה כי אפילו הלוויותיהם אינן בטוחות מפני הגל הבא של הטבח הישראלי.

נעמי קליין

תרגום: אסף טלגם

נעמי קליין (צילום: ויקימדיה)

בחודש שעבר פורסם בעיתון "גארדיאן" הבריטי מאמר פרי עטה של העיתונאית, הסופרת הקנדית נעמי קליין, שהיא גם חוקרת תרבות. תרגום של חלקים מהמאמר, העוסק בזיכרון מתקפת 7 באוקטובר, מובא להלן.

אחד ההיבטים המדהימים ביותר בתגובה ל-7 באוקטובר בישראל ובחלקים נרחבים של התפוצה היהודית הוא המהירות בה התפתחה "תרבות זיכרון". אמצעים אמנותיים, טכנולוגיים ואדריכליים מאפשרים להפוך טראומה קולקטיבית לחוויה חינוכית, בדרך כלל למען זכויות אדם ושלום ונגד עוולות ההכחשה או ההשכחה. כאשר מדובר במעשי זוועה המוניים, בדרך כלל עוברים כמה עשורים לפני שחברה מסוימת בשלה לעסוק בעבר בכנות ובאומץ. לדוגמה, "שואה", יצירתו הדוקומנטרית האדירה של קלוד לנצמן, יצאה לאור ארבעה עשורים לאחר תום מלחמת העולם השנייה.

אך במקרה של ישראל, חל מהלך כמעט מידי של שיחזור גרפי של אירועי 7 באוקטובר כחוויה מתוכננת לקהל הרחב. לעתים נעשה הדבר במטרה להתמודד עם טענות שקריות המכחישות את מעשי הזוועה. אולם במקרים רבים, המטרה המוצהרת הייתה להפחית את האהדה לפלסטינים ולגייס תמיכה במלחמותיה המתרחבות של ישראל. למעט מספר קטן של יוצאים מן הכלל, המטרה העיקרית של מפעלי הזיכרון המוקדשים ל-7 באוקטובר היא העברת הטראומה אל הקהל: לשחזר את הזוועות בחיות ובאינטימיות כה רבה, עד שהמבקר או הצופה יחוש כאילו הוא חווה אותן באופן ישיר.

תיירות אפלה

כל מפעל הנצחה מכוון לגעת בלבם של אנשים שלא נכחו במאורעות. אך יש הבדל בין יצירת חיבור רגשי לבין מאמץ מכוון להכניס את הצופים למצב טראומתי ולהופכם להלומי-קרב. מאמץ זה הוא הסיבה לכך שחלק גדול מהמיצגים של הנצחת 7 באוקטובר מתגאים בהיותם "אימרסיביים" – כלומר מיצגים המאפשרים לקהל לזחול בתוך הכאב של אחרים, בהסתמך על ההנחה כי ככל שיותר אנשים יחוו את טראומת 7 באוקטובר כך יהיה לאנושות טוב יותר. או ליתר דיוק, לישראל יהיה טוב יותר.

"הלחי הפנימית" - ספרו של זהר איתן

כתיבה אפופה בתחושת חלום

קיים בטקסטים רכיב של ניגודיות, הבדל שנוצר בין רשימות של התרחשויות שמגיעות לעתים למבוי סתום כמו בשורה "ואומרת: עד יומי האחרון לא" הלקוחה מתוך שיר בשם "חיוך". בכמה שירים מופיעות דמויות אב שיש בהן מסתוריות ודבר מה בלתי-מוכר או לא לגמרי קיים. הקורא מחבר נתחים של אינפורמציה לכדי סיפורים. עובדות המתגבשות לעלילה מתמשכת, רוויית קולות, צבעים, מקומות.

אירוע מתמשך

"דיברתי עם כמה אנשים", "אבל אני יודע אם הם אמיתיים", המשפטים האלה חוזרים בשיר "ריצה" ומגדירים את השירים בספר כולו. האם המסופר קרה באמת? למי הוא קרה? והאם זה משנה? בחלק הרביעי "מנסה לזכור ולא ליפול" חוזרת המילה "ליפול", השיניים, העיפרון עלולים ליפול. ובחלק החמישי של הספר "על הדבר הזה" מנסה להתפענח "הדבר הזה של החיים", החושך והאור, הגוף והריק שרוצה להתמלא, הסיפור שרוצה להיות מסופר, מתוך מידה של ייאוש אבל גם סקרנות ועניין.

הריק של איתן מלא בדברים שקרו וממשיכים לקרות. אירוע מתמשך שהגוף נוכח בו בצורות שונות. הממשות או שמא החלום פועמים בכתיבה והקורא מגשש בהם את דרכו: "המלאכים עברו מזמן לבא אחריו, שניהם, יודעים שמכאן והלאה הדברים יעבדו כבר לבד".

הפרגמנט "בצד הכביש" מתאר קופסא זרוקה, בה מתגוררים יצורים שונים, חתול, נמלים. כל מה שקורה מתווך בידי הקופסא, או שהוא בתוכה או שהוא מחוצה לה. והקופסא עצמה גם היא נוכחת כדמות.

הטקסט מזכיר מעט את ספר הילדים "הבית של יעל" של מרים רות ואת הארגז שהוא בית, שממנו מביטה יעל על העולם. המקום הבטוח שבני אדם חותרים למצוא עבור עצמם והתקווה "שבכל זאת טוב ויפה הוא העולם", הדברים הללו עולים מתוך הקטע הזה וממשיכים את הדיאלוג בין החיים לחלומות, בין הפנים לחוץ.

נוסטלגיה לילדות אופטימית שאולי הייתה

ב"סוף שושלת טין", החלק הלפני אחרון בספר, יש נוסטלגיה לילדות אופטימית שאולי הייתה ואולי לא. יש זיכרון שלעתים נראה שכמו שהוא קיים לגבי העבר כך הוא קיים גם לגבי העתיד. כאילו לחיים יש המשכיות בלי קשר אלינו ולסיפור שלנו. ולבסוף בחלקו השביעי והאחרון "קיר" מבוטאת ציפייה פנימית לשינוי לא מוגדר, צורך שבא לידי ביטוי ב"לא שיניתי דבר, וגם זה לא עזר: הכל נשאר".

השינוי הזה, ההשתנות, נוכח בשירים כולם. מצד אחד, בכתיבתו של איתן פועלים כוחות מנוגדים, שרוצים לומר דברים שונים, אך השונה גם הוא נשאר אותו דבר. מצד שני, שום דבר בספר הזה הוא לא אותו הדבר.

איתן אינו מקל על הקורא. "זה ארוך ועמוק מידי, ואתה אפילו לא מצליח לבכות" אומר הקיר עצמו בקטע הלפני אחרון בספר. ובסוף נאמרת המילה "הנה" כמו "הנה, זה מה שיש", וזה באמת מה שיש.

לריסה מילר

"הלחי הפנימית", ספרו של זהר איתן, מתחיל ב"אין מקום" – שיר קצר שמדבר על מושג המקום, על "פה" ו"שם". השיר שואל: האם מקום שאיננו הוא עדיין מקום?

החלק הראשון מתוך שבעה בספר נקרא "מי" ומציב בפנינו שאלה, תמיהה והרהור. כבר בשיר הראשון מובעת בקשה להיוולד מחדש, לבקוע, לצאת אל העולם באיזשהו אופן. גם בשיר שלאחריו, המספר על חפרפרת או שמא חולדה, בסוף נופלים לתהום, יוצאים ממנה ונופלים שוב. העיסוק ברצון ובקושי לצאת החוצה בולט כבר בהתחלה. ב"קיצה" (שמו של שיר נוסף), ההתעוררות גם היא נפילה וסוג של יציאה, לידה מחדש ומפלט מהחלום. בשיר "העוף ואני" מתאר הכותב ציפור כלואה שיוצאת מתוך גולגלתו אל השמיים.

כתיבתו של איתן בספר זה, ובמיוחד בחלקו הראשון, אפופת תחושה חלומית. הוא מתאר חלומות, כמו ב"השיר על העגילים הצהובים ומרק הפירות": "דרך חריר העגיל שבאוזן שמאל / אני יוצאת מעצמי"; "אני מבינה עכשיו שאני בתוך חלום / ושרק לחלומות יש מובן". הוא מדבר על הפער הגס והלא חד-משמעי שבין חלום למציאות. "אני מבינה עכשיו שאינני אפילו יציר חלום".

פלואידיות טבעית

ואכן, אחד הדברים המדהימים והמופלאים בחלומות הוא שאת יכולה לחוש את עצמך ולדעת שאת לא את, או להכיר מישהו ולדעת מי הוא גם כשהוא נראה כמו מישהו אחר. את הפלואידיות הזאת מיטיב איתן לשקף, באופן פשוט וישיר כמו שדברים מתרחשים בחלומות, בטבעיות.

איתן מספר איך בחלום האותיות הופכות לציפורים ופורחות מהדף הריק. הוא ממשיך באותו כיוון כדי לנסוך בקורא תחושה של חוסר שליטה במציאות, דינמיות והשתנות. לעיתים זה כמו חוויה פסיכדלית. נראה שהוא מנסה להגיע לעיבוד פשוט של ראיית כל דבר כפי שהוא: "זה פשוט, זה מזה פשוט, זה מה זה מה זה מה זה פשוט".

החלק השני "עיר קטנה שמעולם לא הייתה" מתחיל "בימים רעים" וברצון לצעוק. הוא ממשיך בנשיאת משא של אשמה, כאב והשתוקקות לברוח. קטעים רבים בספר מאופיינים בסיפוריות: הכותב מספר התרחשויות בסדר כרונולוגי ומשתמש בתיאורים ובמיקומים. תיאוריו של איתן מוחשיים וטעונים, ומכילים משמעויות עמוקות שנצרכות בשיר: "שכן ישן שלא דיברתי איתו מעולם, / הגה מילה ארוכה מאוד, מילה / שלעולם, אף פעם לא / (כך סיפרו לי) / תיגמר".

אווירה קולנועית

"אהבה רבה" הוא החלק השלישי בספר. לעיתים בשירים ובפרגמנטים האווירה קולנועית עם סצנות ודמויות שאפשר ממש לשמוע אותן מדברות. יש פריימים שתופסים את התמונה כולה ובתוכה יש משהו שתופס את הקורא במיוחד, כמו רקע שנותן את הטון לסיטואציה. למשל בשיר "העשן העולה מן ההר", העשן הזה מאפיין וצובע את המילים, מצייר את התמונה: "כשהוא שרוע על הספה בחדר האורחים / ומתבונן בעשן העולה מן ההר". גם אנחנו הקוראים מוצאים את עצמנו מתבוננים.

דורשות אמברגו נשק על ישראל

53 המדינות דורשות ממועצת הביטחון לנקוט צעדים על מנת לעצור מיידית את אספקת הנשק לישראל. שגריר ישראל באו"ם, דני דנון, הגיב כרגיל באופן לא-ענייני לבקשת עשרות המדינות והגדיר אותה: "עוד מהלך מגוחך של ציר הרשע נגד ישראל בזירה הבינלאומית".

יצוין שהקריאות להפסקת אספקת הנשק לישראל זוכות בתמיכה רחבה ברחבי העולם, אפילו בקרב היהודים בארה"ב. במאי האחרון פורסם סקר שערך המרכז הירושלמי לענייני ציבור ומדינה בארצות-הברית. עלה ממנו כי גוברת הדרישה מממשל ביידן לעצור את משלוחי הנשק לישראל (52%). כשליש מהנשאלים סבורים שישראל מבצעת רצח עם בעזה. ממצאי הסקר מדגישים פעם נוספת כי פתרון שתי המדינות זוכה בתמיכה ניכרת בקרב היהודים בארה"ב. לפי הנתונים, כ-12% מהיהודים מצדדים במדינה פלסטינית ללא תנאי, כ-24% מצדדים בה אם היא תכיר בישראל כמדינה יהודית. עוד נמצא כי 25% מצדדים בהקמת מדינת פלסטינית אם היא תהיה מפורזת. רק כ-5% מהמשתתפים התנגדו כלל ועיקר להקמת מדינה פלסטינית.

עשרות פלסטינים נהרגו מדי יום השבוע מהפצצות הבלתי פוסקות של צבא הכיבוש ברחבי הרצועה. בין האזורים שהופגזו בידי כוחות הכיבוש: בית לאהיה, דיר אל-בלח וחאן יונס. בין היתר, ביום שני (4.11) ישראל הפציצה שני בתים ברחוב אל-חטביה בשכונת א-צדיקין בעיירה בית לאהיה שבצפון רצועת עזה, וגרמו למותם של 15 בני אדם. עשרות נפצעו בדרגות שונות, וכמה נעדרים.

על פי משרד הבריאות בעזה, מאז פרוץ המלחמה ברצועה ב-7 באוקטובר 2023, נהרגו 43,374 פלסטינים ונפצעו 102,261 נוספים. אלפים נוספים עדיין לכודים תחת ההריסות ובדרכים, כאשר צוותי ההצלה וההגנה האזרחית מתקשים להגיע אליהם בשל ההפגזות המתמשכות.

בתוך כך, טורקיה ו-52 מדינות נוספות הגישו בשני (4.11) לאו"ם בקשה להטיל אמברגו נשק על ישראל. ליוזמה הצטרפו גם מדינות החתומות על הסכמי שלום עם ישראל, ביניהן מצרים, ירדן ומרוקו; ומדינות עמן יש לישראל יחסים דיפלומטיים כגון ברזיל, סין, רוסיה, צ'ילה, וייטנאם, נורבגיה ודרום אפריקה. בשבוע שעבר ביקשה נורבגיה לקדם בעצרת הכללית של האו"ם החלטה הקוראת לקבלת חוות דעת מבית המשפט הבינלאומי לצדק בנושא חוק אונר"א שאושר בכנסת.

שותפות השלום

די לטירוף! די למלחמה!

הפגנה ערבית-יהודית באום אל-פחם

יום שבת 9.11 | 14:45 | התכנסות ליד מסגד אל פאתח

מגמה ירוקה

הארץ בוערת - הממשלה מוכרת

את עתידנו למזהמים

עצרת מחאה

יום ראשון 10.11 | 18:00 | כיכר הבימה, ת"א

מועדון הקולנוע בגדה השמאלית

מוחי (2017)

במאים: רינה קסטלנובו-הולנדר ותמיר אלתרמן

יום ראשון 17.11 | 19:30 | אחד העם 70 ת"א

השבוע לפי אייתי בנימיני

zoha.org.il

זו הדרך ברשתות החברתיות

וואטסאפ

טוויטר

פייסבוק

אינסטגרם

טלגרם

